

Уляна Вольф "Несправжні друзі"

Мовна ідентичність Уляни Вольф у перекладацькій грі Василя Лозинського

У момент перекладу відбувається синапс.

Несхрещуване схрещується.

Ерін Моуре

????????????

українсько-російський

словник

несправжніх друзів

розкиданої родни

та інших родичів

??-? - ?

?-?-? /

?-???-?

?-?? /

?? - ?

ohne - без (нім.), *o(h)r* - вухо (нім.), *or* - або (англ.), *oder* - або (нім.), *odor* - запах (англ.)

або □ це мій друг, а також, останній подих, потім шурхіт, на добраніч. може означати: від такої далі ми втратили зір, тоді зник і слух. залишився лиш добрий подзвін: ген крізь моря, у трубах під ним, мушлі знають його дихання на изусть. але, ех ж часи, коли не лише слухи про нього коло мене лежали! наші уста давали собі раду без посередника, єдиний, недвозначний сполучник звучав: шкіра.

й / йота / якраз

just – якраз, лише, *jot*- літера й, йота (нім.), *just* –якраз, лише, *jot* – записувати та йота (англ.)

Розмір немає значення. Поглянь на мене.

Йода

дорога найменша літеро! якраз подумалося, чи це справедливо, що постійно ми тебе не зауважуємо, тоді залунало: хоть йоту запиши. тому пишу, щоб вижити, а саме хижо, хе-хе, ураз, відчувся ще й спис до цього, рицарський удар у твої груди, коли ж таємний радник заричить: кінець! зі слова не можна вкрасти і йоти! думаєш, що йому слід вірити? якраз йому? сердечно, ота

закостенілий молюск / шеф-кухар

klamm – ??????????????, ????????, *chef* – ??? (???), *lam* – ??????, *hef* – ????? (????.)

Коли я їм його пампушок, то дірка – це все, що залишається.

Бессі Сміт

босом був несправжній друг, мужчина кухні, кавалер бессі: все що залишилося □ дірка, любовь. під любов □□ тут мається на увазі пончик, також знаний як пожди. або я схожу с ума. або такие дела. пісні крізь шлунки, крізь кухні. закостенілих рук не зустрінеш в них. чоловіків звали сем, і, господи, как они умели открывать молюски. про їхні інші ексцентричні навички краще промовчімо, або промугикаймо, з поцкурованим ротом.

нет / нужда / насмішкувато

nein – ??, *not* – ????, *necken* – ??????????????, *neckisch* – ??????????????, ???????, ????????????????? (???), *nine* – ???’???, *not* – ??, *neck* – ??? (????.)

в девяти лживих родственеков была фамилия, или же нуждались в чем-то они? авжеж. двоє не звертали увагу на табличку навколо їхньої шиї, отожд їх там семеро. прибули! вони телефонують непопанібратськи, настирливо, фонетично і у найбільшій біді. таємно про одне і те ж мріють: повернутися колись з чужини і до батьків у гості прийти, котрі нет, непогані, лиш ніколи не справжні.

укриття / открытие

unterstand – прихисток (нім.), *understand* – розуміти (англ.)

вірна товаришко! коли я знайшла після довгої подорожі дах над головою, скоріш на вокзалі прихисток, в оточенні дзижчачих колій. як мене торохкотіння потягів розчиняє: ледве чую, що пишу, чи тебе хіба змилю, де я зупигилася? он там на колії-тупику поміж шпал пнеться трава □ зелена від сумніву, зазвичай тяжелая для восприятія. на краю перону можна вправлятися у стійці на голові. рапортую, наприклад, у цю мить, на другому пероні, легенькі сутінки.

???????? ? : ???????

також на острові елліс доля мала форму алфавіту. санітари-офіцери швидко та похапцем обстежували прибульців та малювали крейдою запідозреним на плечах букву, позначаючи якусь хворобу або ваду, які, на їх думку, вони виявили.

Жорж Перек та Роберт Бобер

СПИНА

наша лінія від антверпена: червона зірка на чорному тлі. й ось, майже сяємо ми на нижній палубі, горбаті спина близько моря, відчутно хвилі у кожному хребці, ми знаємо, що кожен хребет □ це шлях, який перед нами інших обрав: «как добровольных слуг вышеупомянутого сэмяеля с., капитана корабля гармония» кораблі наших ліній все ж закінчуються на ландія. «не помили б ви сходів знизу догори або навпаки?» «інспекторе, я прибув сюди не для прибирання».

ЗОБ

«катль тепер у мюнхені на операції». по тижнях, втомлена переїздом, їй підступає до горла: ще ніколи не торкався її чоловік, проте рука інспектора общупує. як він сортує! годящих, як катль, у казан, плавитися. негожим, зі зобом каже: «візьми, люба, свій гарний убір, іди додому». вишита стрічка на шиї у черзі незабаром значила в цілому баварську нестачу йоду. бліде, крейдяне «З» не означало здоров'я.

КУЛЬГАВІСТЬ

так би мовити: однією ногою ще вдома. це тягне за собою ще одне коло. йдеться про життя. □□ або 10 футів А□ на очах у інспектора. проте ми походимо з афеди, даадена, талізарну, з

тарнова, бiльчiв злотиx, дольної сучi або кресгопеля. краще не ввeрх-вниз а краще до спрiнгфiлда, спрiнгфiлда? а краще до шекеневнo пiлсбурса, який, якщо у нас правильна хода, знаходиться на другiй авеню, у пiтсбурзi.

СЕРЦЕ

такi дуже вiдважнi серцем стали, що прибули, ледь не без нього. крутi сходи виводять усе на свiтло воно зверху витьохкує, цей обруч, не можливо, щоб вiн належав нам. давай стетоскоп! а нiкуди сховатись. у притаєнiй тишi рахують вiдсутнi удари. у шкребiннi очiкуючих вислуховується кожне гонiння. а здоров а на тридцяти шести мовах слухають, крiзь одяг, чи є больова точка.

??????-????

Фактически, ми вже готове, що цього кається.

Курт М. Стайн. Мiй найпрекраснiший ленг'евiч (1925)

16 лютого. бiла повітряна кулька, бiла молочна зi сотоподiбними днями, тиша у всьому, груднi днi та днi носiння на руках, дитина у голові, що без мови неправильно дитина у голові, що має мову, неписану, жодних пологiв для цього мовного дитяти, сотоподiбнi днi, днi носiння, тканина бiлiсть та бiлий колiр мишачих зубчикiв облямiвки, матерiал в гачком, петлi та бульбашки утворенi слиною, надутi як кульки, як надувной шарик, отож наприклад мова повітряних бульбашок, вигуки радостi та прицмокування, кулько-подiбно, без ниток, якi без нотування, конотацiї, без жодних тимчасових пристанкiв, без жодного часу прибуття, хiба вечори, вечори у долині, приземлення у затяжному кваканнi, коливань в долині iз горлянок жаб, згори ця близькiсть, молочно-щокато, плутано, бо без мови, говорить хтось, кому не слiд цього знати.

18 лютого, я над океаном, скажiмо атлантичним, спить дитя, солодко дрiмаючи у тiнi, в округлому пообiддi пляжної парасольки, на ржавiй нiжцi, спить у виїнятiй люльцi дитячого вiзка, чорна, чорна люлька на пляжних килимках, золотистих, що лежать на чорному пiску, притиснутi круглим камiнням, а пiсок океан принiс сюди, вклав стати або дав народив, як гальку або зернятка, одначе, так принесенi пiщанi дiтиська, одне в одному вкладенi, у перiодах носiння та мовних бульбашках, може я застряла тепер в такiй, може я зiйшла з дороги, дала себе збити з пуття, «з вуття ве я вола», вода, заходжу, вперше у океан, який з сорту того, що лежить пригладжений, який наче або чемно притуляється до землi, зайду чи

не зайду, простягаю носки, чи холодна, чи хочу сказати щось, говорю це, і чую: вода слишком маленькая,

втім, якщо я помиляюся та мій плаваючий мозок виплескує мені замість гіпергенералізації щось із наддетермінації, так, що моє мале, а не холодне море, жене до фройда і концепції наддетермінованості психопатологічних симптомів, що їх структуру я запозичаю, щоб писати, щоб вирішувати: де мови (теми) сполучаються одна з одною близько до суті, та спільно ведуть назовні, щоб там утворити слово (симптом), тоді під час злиття обох мов (тем) виникають значно необмежені або спінені (ірраціональні) сполучення, хотілося б сказати (вже без фройда) у фазі лепетання, коли можна уявити слова усіх мов, мішану говірку або недорікуватість, ленґевіч, він є пінистою суттю ід.

ПРОМОВА ДВІЙНИКА

я пішла у льокаль закинути гачка на ленґевіч. кожна отримала у гардеробі другу мову з ідентичними шмотками, трохи масло масляне. дзеркало відображало лиш одну з нас, я проковтнула слину: холодно, і страшно. ззаду вистрибували словесні кролики із капелюха ешбері. нумо у бальний зал, з моєю близнючкою у цирковий танок, за барною стійкою чашечка кофе з містером стайн. хай йому грець, бачу привидів! хтось гукнув із ніші, де думки залишилися по-німецькому темними, містер вуаль-махер у піжамі філософа. коробочка з салатною кресом перед грудьми. ніяковіння: росте на білому аркуші! без землі! без коріння! я хотіла попросити про декілька насінин, проте моя близнючка підскочила, пішла спати з чоловіком. чиясь біда ніколи не ходить сама, сказала місіс стайн та спакувала свої ґудзики.

З німецької переклав Василь Лозинський

Коментар перекладача:

Вірші з циклу "ПОЕЗОсловарь" (в оригіналі "DICHtionary") сконструйовані з німецько-англійських "несправжніх друзів" перекладача в алфавітному порядку, себто омонімів як за звучанням, так і написанням. У перекладі для приблизного відтворення поетичної гри англійські фрази було замінено на російські з подекуди зміщеннями та втратами змісту, проте з дотриманням концепції приблизного збігу хоча б у коренях двох мов при різному семантичному навантаженні в них. У перекладі віршів із циклу Вавилон-трек паралель англійсько-німецької двомовності також змінена на українсько-російську. Авторка тут зокрема цитує англо-німецький суржик або "ленґевіч" і покликається на працю Kurt M. Stein. Meine schönste Lengevich (1925).

Англійські фрази залишено в першій частині циклу «ЧУЖИНЕЦЬ I: ОСТРІВ», який розповідає більш конкретно про бюрократичні обмеження у США та контрольний список, який

американські інспектори використовували на острові Елліс (Нью-Йорк) для позначення потенційно хворих або непридатних іммігрантів. Кожна літера позначала певну ваду або хворобу.